

Sygn. akt IV CSK 444/14

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z wniosku M. B. i J. B.
przy uczestnictwie P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.
Oddziału w B.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 30 stycznia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 21 marca 2014 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko wtedy, gdy skarżący powoła i uzasadni istnienie przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach może zostać oparte rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Postanowieniem z dnia 21 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację wnioskodawców J. B. i M. B. od postanowienia Sądu Rejonowego w B. wydanego w dniu 28 listopada 2013 r. w sprawie o ustanowienie służebności przesylu. Od postanowienia Sądu Apelacyjnego wnioskodawcy wnieśli skargę kasacyjną. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazali dwie przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania: występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych oraz oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.). Występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne – jak twierdzą skarżący – związane są z wykładnią art. 285 k.c. oraz art. 305¹-305⁴ k.c. i odnoszą się do problemu „zaliczenia posiadania przez poprzedników prawnych przedsiębiorstwa przesyłowego służebności gruntowej przed 1 października 1990 r. na podstawie art. 352 § 1 k.c.”. W związku z powyższym skarżący formułują następujące pytania: a) „czy art. 352 § 1 k.c., który odnosi się do posiadacza służebności wymagając aby korzystanie z cudzej nieruchomości odpowiadało treści służebności należy rozumieć tak, że jej elementem koniecznym jest odpłatność”; b) „art. 352 § 1 k.c. pozwala uznać za poprzednika prawnego przedsiębiorcy przesyłowego Skarb Państwa, który korzystał do 1 lutego 1989 r. z cudzej nieruchomości nieodpłatnie wykonując zadania gospodarki planowej na podstawie ustawowego upoważnienia (ustawa z

28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi i osiedli oraz ustawa z 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości) oraz czy takie korzystanie oparte na działaniu w ramach imperium państwa i na podstawie upoważnienia ustawowego jest na gruncie art. 352 k.c. korzystaniem w zakresie odpowiadającym treści służebności”; c) „czy art. 176 k.c. pozwala za poprzednika prawnego uznać przedsiębiorstwo państwowe władające prawem w imieniu Skarbu Państwa w sytuacji zmiany ustroju gospodarczego i transformacji ustrojowej, tj. procesu przekształceń własnościowych zakończonego wejściem w życie Konstytucji RP, w tym jej art. 20 uznającego za podstawę ustroju gospodarczego społeczną gospodarkę rynkową, która oznaczała wykluczenie wcześniejszej socjalistycznej gospodarki planowej centralnie zarządzanej i sterowanej (...)”; d) „czy art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. należy rozumieć w ten sposób, że sąd może z własnej inicjatywy dopuścić dowód pozwalający na szczegółowe ustalenia co do sposobu przeniesienia posiadania między kolejnymi władającymi dla stwierdzenia dopuszczenia posiadania wykonywanego przez przedsiębiorstwo przesyłowe”.

Zdaniem skarżących orzeczenie zapadło z rażącym naruszeniem przepisów prawa materialnego, a także przepisów postępowania. Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ, jak przyjmują skarżący, poprzednik prawny uczestnika postępowania P. Spółka Akcyjna z siedzibą w L. uzyskał tytuł prawny do posiadania nieruchomości, wykonywał mianowicie swoje uprawnienia na podstawie decyzji administracyjnej wydanej w trybie ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, nie jest zatem możliwe doliczenie do okresu zasiedzenia czasu posiadania służebności przez Skarb Państwa. Podkreślają skarżący, że wykonywanie uprawnień w ramach władztwa publicznego, jako pozbawione elementu odpłatności, nie odpowiada treści służebności przesyłu. Za błędne uznają rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji (zaaprobowane przez Sąd Apelacyjny), który ustalił, że uczestnik postępowania P. Spółka Akcyjna z siedzibą w L. z dniem 8 lipca 2007 r. nabył w drodze zasiedzenia służebność gruntową odpowiadającą treści służebności przesyłu. Stwierdzają, iż „instytucja służebności przesyłu w tym czasie nie istniała”, nie było więc możliwe powstanie takiego prawa. Skarżący podnoszą, że orzeczenie Sądu Apelacyjnego wydane zostało z naruszeniem art. 87 w zw. art. 8 Konstytucji ze względu na przyjęcie

poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniu z 12 stycznia 2012 r., IV CSK 183/11) „z pominięciem ustawy i Konstytucji”. Zdaniem skarżących w sprawie (przed Sądem drugiej instancji) nastąpiło rażące naruszenie art. 228 § 2 k.p.c. i art. 6 k.c. przez przejęcie przez Sąd drugiej instancji inicjatywy dowodowej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że jeżeli skarżący, jako przesłankę uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazuje występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to powinien zagadnienie to przedstawić z przez jego sformułowanie z przytoczeniem przepisów prawa, na tle których ono powstało, przytoczyć argumenty prawne prowadzące do rozbieżnych ocen prawnych, a także wykazać, że jest to zagadnienie, którego rozwiązanie jest istotne nie tylko dla rozstrzygnięcia rozpoznawanej sprawy, lecz także dla praktyki sądowej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSCN 2002, nr 1, poz. 11; z dnia 3 października 2002 r., II CKN 447/01, niepubl.; z dnia 14 grudnia 2004 r., III CK 585/04, niepubl.; z dnia 4 sierpnia 2006 r., III CZ 47/06, niepubl.; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2008 r., I CSK 108/08, niepubl.; z dnia 18 września 2012 r., II CSK 179/12, niepubl.; z dnia 24 kwietnia 2014 r., II CSK 600/13, niepubl.).

Skarżący nie wykazali przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, na którą się powołali, tj. występowania w sprawie istotnych zagadnień prawnych wymagających wypowiedzi Sądu Najwyższego. Należy podkreślić, że zagadnienia wskazane we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wielokrotnie były przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego (podstawowe znaczenie ma uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 2014 r., III CZP 87/13, OSCN 2014 nr 7-8 poz. 68, wraz z powoływanym w niej orzecznictwem Sądu Najwyższego; co do kwestii szczegółowych, por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2013 r., IV CSK 686/12; z dnia 13 października 2005 r., I CK 162/05, OSP 2006 nr 9 poz. 107; z dnia 23 stycznia 2013 r., I CSK 256/12).

Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej jako przesłankę wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, skarżący powinien w oddzielnym wywodzie

prawnym wykazać, że w sprawie doszło do kwalifikowanego, tj. oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, bez potrzeby głębszej analizy oraz, że w wyniku takiego naruszenia prawa zapadł w Sądzie drugiej instancji wyrok oczywiście wadliwy (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 5 października 2007 r., III CSK 216/07, niepubl.; z dnia 20 czerwca 2007 r., II CSK 184/07, niepubl.; z dnia 26 czerwca 2012 r., III CSK 121/12, niepubl.; z dnia 4 grudnia 2012 r., I CSK 302/12, niepubl.; z dnia 11 marca 2014 r., III SK 65/11, niepubl.).

Skarżący nie wykazali tak rozumianej oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Wymaga podkreślenia, że wbrew twierdzeniom skarżących Sąd drugiej instancji nie przyjął, że poprzednik prawny uczestnika postępowania wykonywał uprawnienia na podstawie decyzji administracyjnej wydanej w trybie ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości. Zgodnie z ustaleniami Sądu pierwszej instancji objęcie w posiadanie służebności nastąpiło w złej wierze, z przekroczeniem zakresu zezwolenia udzielonego decyzją z dnia 10 lipca 1975 r. wydanej na podstawie art. 35, 36, 37 ustawy z 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości. Decyzja z dnia 10 lipca 1975 r. dotyczyła posadowienia linii średniego i niskiego napięcia, a ostatecznie wzniesiona została linia wysokiego napięcia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.